

חלוקת על מהותו של מוצר שהוזמן

הרב עובדיה אחיםו

ג. ביטול כיוון שהוזמנה בעבר מישחו אחר	א. מבוא
ד. חובת הקונה לבדוק את המוצר השלכה למקורה הנידון	ב. פרשנות של עסקה שלא הוגדרה
ה. ביטול עסקה עקב מחיר מופרז ו. סיכון והחלטה	1. פירוש מצומצם לעסקה 2. פרשנות מצמצמת כנגד מוחזקה 3. רוב נגד חזקת הממון 4. סוגיות "הדים מודיעים" 5. מתי "הדים מודיעים"?

א. מבוא

אדם (להלן, המזמין או הנ忝בע) פנה לחברת השכרת ציוד (להלן, התובע) וביקש לשכור שולחן קזינו שלוותו הגדר "מקצועי", לאירוע עבור בני נוער. כאשר הציוד סופק התברר שהשולחן קטן וכך גם הרולטה ובני הנוער שהשתתפו באירוע התרעםו על כף. המזמין טען שהציוד שסופק איינו "מקצוע", לעומת זאתטען המשכיר שהוא ציוד "מקצוע", וכי לא הוגדר בחוזה מהו גודל הציוד שיטופק.

המשכיר דרש את מלאו הסכום אליו סוכם, ולא, הוא יקח בחזרה את הציוד. המזמין החליט שהוא איינו מעוניין לשלם הכל, ובהיר לוותר על הציוד באירוע האירוע. המזמין לא שילם מראש, אך שהוא מוחזק בממון, והמשכיר תובע ממנו את התשלומים. בתגובה טען המזמין כי הוא החליט לבטל את העסקה כשלילה שה מוצר שונה באופן ממשמעותי מכפי שהבין.

כשנשאל המזמין מהי ההגדירה של "שולחן מקצועי" לא הצליח לתת תשובה ברורה, ובמקומות זאת הוא נתן תיאור השוואתי: "כמו בבתי קזינו בכל מקום בעולם!" לעומת זאתטען התובע כי הדמיין לבתי קזינו הוא באיכות השולחן ובאופן הפעלת הרולטה.

ניתן לבחון כמה סיבות לביטול העסקה:

א. המוצר שסופק לא היה "מקצוע" – מבירור שערך בית הדין עליה שפרשנותם של שני הצדדים למונח "מקצוע" מתקבלת, ועל כן כדי להכריע בויקוח יש לעיין בסוגיות העוסקות בפרשנות של עסקה שלא הוגדרה היבר.

* הרב עובדיה אחיםו, אב"ד לממוןות, בית אל. המאמר מעוד מתוך פסק דין.

ב. הצדוד הוזמן עברור צד ג' (בני הנוער) וזה לא היה מרצוּחַ ממנו.
ג. המחיר שנקבע היה מופרז – המחיר תאם מוצר שונה מזה שסופק.

ב. פרשנות של עסקה שלא הוגדרה

ישנן כמה דרכי לפירוש עסקה לא-ברורה:

- א. בחירה בפירוש המצוומצם – יש לפרש את העסקה באופן המצוומצם ביותר.
- ב. מוחזקות – על פי הכלל "המוציא מחבירו עליו הראיה" ישנה עדיפות למי שהחיזיק בממוֹן.
- ג. "הדים מודיעים" – יש לפרש את העסקה בהתאם לשיעור התשלום עליו סוכם מראש.
- ד. הפירוש המקביל (רוב) – יש לפרש את העסקה כפי שעסקה כזו מתפרשת בדרך כלל.

1. פירוש מצומצם לעסקה

אחד העקרונות לביאור עסקאות הוא שיש לפרש את העסקה באופן המצוומצם ביותר. בהקשר זה מובא בגמרא:

ואמר רב נחמן אמר הרבה בר אבוה: המוכר שדה לחבירו בבעה גדולה, אף על פי שמכר לו מצרים (=גבولات) החיצוניים – מצרים הרחיב לו. היבי דמי? אילימה דקרו ליה לשדה – שדה, ולבעה – בעה, פשיטה, שדה זבין ליה, בעה לא זבין ליה! ולא דלבעה נמי קרו לה שדה, כולה זבין ליה! לא צריכא, דאייכא דלשדה קרו ליה שדה, ולבעה – בעה, ואייכא נמי דלבעה קרו לה שדה, מהו דתימא כולה זבין ליה? קא משמעו לנו, מדוחה ליה למכתב ליה "לא שיירית בזביני אלין קדמי כלום" ולא כתב ליה, שמע מינה שיורי שיר.¹

ופירש רשב"ם:

בעה גדולה – שיש בה שדות הרבה והן שלו, וכגון שהיה עומד באחד מן השדות ואמר לו שדי זו אני מוכר לך.²

כלומר, הקונה וה מוכר נפגשו בשדה השicket למוכר הנמצאת בעה בה יש למוכר שדות נוספים. המוכר אמר לקונה שהוא מוכר לו את השדה הזה, וכשהගדר את גבולותיה התייחס לגבולות הבעה. מסקנת הגمرا היא: אם ברור שהbijוטי "שדה" ממשמעו חלקת קרקע קטנה ולא כל הבעה – או רק השדה נמכרה; אם הביגוטי "שדה" ממשמעו הבעה – או כל הבעה נמכרה; ואם הביגוטי הוא דו-משמעות או רק השדה נמכרה, זאת, כיון שה מוכר לא כתוב בשטר המכבר שהוא לא שיר כלום לעצמו.

מההלכה האחורונה ניתן להסיק שתי מסקנות היפות: מחדGISא נלמד שבמקרים בו ניתן לפרש את תוכן העסקה בשני אופנים, יש לבחור בפרשנות המצוומצמת. מאידך GISא, ניתן להסיק מסקנה ההפוכה, דהיינו במקרה של מכירת שדה מתוך בעה יש לבחור בפרשנות

.1. בבא בתרא סא,ב.

.2. רשב"ם שם, ד"ה בעה.

המצומצמת, כיוון שהמוכר היה צריך לפרש שאינו משיר לעצמו דבר, אבל במקרים אחרים ניתן לקבל גם את הפירוש המרחיב. אולם מסווגות נוספות עולה שאכן יש לבחור בפרשנות מצומצמת בשיש ספק בנוגע להיקף העסקה. כך למשל אם כתוב שמדובר לו "קרקעות" ולא פירש כמה, אנו מפרשים שמדובר לו שתי קרקעות בלבד.³ מכאן, שבמקרה הנידון לכואורה יש לפרש את העסקה באופן המצוומצם ולומר שהשולחן שהזמן היה דוחק השולחן הקטן. אלא שהשאלה היא, האם יש להעדיף את הפירוש המצומצם גם כשהකונה מוחזק בכיס ונתבע לשלם עבור דבר קטן ממנו שהוא זמני?

2. פרשנות מצומצמת נגד מוחזקות

על עקרון הפרשנות המצומצמת הקשרו בתוספות מהדין הבא:

אמר רבא: האי מאן דאמר ליה לחבריה: "אושלן מרא למירפק ביה... פרדייסי" – רפיק ואזיל כל פרדייסי דאית ליה, ומהדר ליה קתיה.⁴

כלומר, אדם ששאל מעדר על מנת לעדרו בו את פרדייסו, יכול לעדר בו את כל הפרדים שיש לו, ועד לטיזום העבודה המשאל איןנו רשאי לבקש את המעדר חורה. בעקבות זאת, התקשו תוספות מדויע במקורה זה לא נבחרה הפרשנות המצומצמת של הטיסכום, על פייה יכול השואל לעדרו רק בשני פרדיסים, תוספות הביאו לכך שלוש תשובות:

[א] דרך הוא שמשאל לו לכל מה שציריך, אבל הכא בשביל שימושו אדם שני שdotsות לא ימכור כל שdotsותיו.

[ב] ויש מפרשים דחתם יד המשאל על התחתונה דושאיל מוחזק, אבל הכא יד לוקח על התחתונה שהמוכר מוחזק. ואין נראה לר"י דחתם נמי הויאל וטופה לחזור לבעליה hei מושאיל מוחזק.

[ג] וריב"ם מחלק בין פרדייסי לארעתא.⁵

שלושת החלוקתם של תוספות הם:

א. ההבדל ההלכתי נובע מהבדל **בנוגע** בין השאלה ומוכר, בהשאלה בדרך כלל כוונת המשאל לפרשנות הרחבה, בזמן שבמקרה הפרשנות היא מצומצמת, אלא אם כן הייתה הרחבה מפורשת מעבר למינימום. לפיכך, בכל מקרה בו לא הייתה הרחבה מפורשת, ברור לחלוthin שכוננותו הייתה לעסקה מצומצמת.

ב. ישנו ספק כיצד לפרש את הטיסcum, ולכן מעמידים את הממון **בחזקתו**, החפץ המושאל – בחזקת השואל, והחפץ הנמכר – בחזקת המוכר. מכאן שציריך להעמיד את דין הגمراה דוחק כאשר התשלום כבר בידי המוכר ולכן הוא יכול להמשיך ולהחזיר בכיסו בשיש ספק. ר"י דחה את התירוץ הזה וקבע שדין זה תקף גם כאשר מוציאים ממון מוחזקו.

.3. בבא בתרא שם; וראה עוד, שם סג, אמר רב דימי... .

.4. בבא מציעא קג,א.

.5. תוספות בבא בתרא סא,ב, ד"ה ארעתא.

ג. ריבים חילק בין המונח "קרקעות" המתפרש באופן מצומצם, למונח "פרדסים" המתפרש באופן רחב.

בדומה לפירוש הראשון בתוספות כתב בנימוקי יוסף:

כיוון שנתן לו הכליל אית ליה לאסוקי אדעתיה דמסתמא יעדור כל הפרדים דעתו ליה, והוא ליה לפירושו, הילך כיוון שלא פירש לו "תרי פרדי", לכל פרדיו השאליל לו. וזה נראה לי משום הכליל המשור בידינו דהמוציא מחבירו עליו הראייה.⁶

כוונתו, שבשאלת הפרשנות לעסקה היא מרחיבה, וכי למצומה יש לומר זאת באופן מפורש. ניתן לומר, שבשאלת השאלה מוחזק בזכות השימוש שבירדו אותה קיבל מן המשאליל. כל אימת שזכות השימוש נתונה בידי אחד הצדדים העסקה מתפרש באופן הנוח למוחזיק, אלא אם כן הצד השני מגביל אותה במפורש. וזה כוונת הביטוי "המוציא מחבירו" בהקשר זה – המוציא מחבירו את זכות השימוש שבירדו.

מדובר בתוספות בהסבירו הראשון ומפירש הנימוקי יוסף עללה שבחרה בפרשנות מרחיבה או מצטצמת איננה תלולה בשאללה מי מוחזק במימון אלא באופי העסקה – **במבר יש לבחור באפשרות המצטצמת, ובשאלת השימוש המרחיבה, ובשניהם מטעם של מוחזקות.** וכן כתב בספר נתיבות המשפט⁷:

כיוון שבמקרה הנידון מדובר על שכירות ולא על קניין, ניתן היה לכואורה להעדרף את הפירוש הרחב שבו נקט המומין שמדובר בשולחן גדול, על הפירוש למצומצם בו נקט התובע.

3. רוב נגד חזקת הממון

האם הרוב יכול לספק מוצא לביעתנו? מסווגית הגמרא הקובעת ש"אין הולcin בממון אחר הרוב" נדמה שלא:

איתمر: המוכר שור לחבירו ונמצא נghan... רב אמר: הרי זה מיקח טעות – בתר רובא אולין, ורובא לדיא זבini, ושמואל אמר לך: כי אולין בתר רובא באיסורא, בממוןא לא.⁸

נחלקו האמוראים במקורה שאדם קנה שור והתברר שהוא נghan ואינו ראוי לחזרוש: רב סבר שזהו מיקח טעות כיון שהרוב קונים שור לצורך חרישה, ושמואל סבר שיש לקיים המיקח, כיון שבממון לא הולכים אחר הרוב.

רש"ם ותוספות – חזקת ממון עדיפה
רש"ם פירש את דעת שמואל:

לא אולין בתר רובא – אלא אחר המוחזק אם יש לו שום טענה.⁹

.6. נימוקי יוסף על הרוי"ף בבא בתרא לג'ב, ד"ה אי א"ל.

.7. נתיבות המשפט שם, יד.

.8. בבא בתרא צב,א.

.9. רש"ם בבא בתרא צב,ב, ד"ה לא.

כך ממשמע גם מדברי הגמורא היבאים:

דרובא קרו לה לכדא – כדא, ולחייבתא – חייבתא, ואיכא נמי דקרו לחביותא – כדא,
ולכדא – חייבתא, מהו דתימא זיל בתר רובה, קא משמעו לנ', דין הולcin בממון אחר
הרוב.¹⁰

רוצה לומר, כאשר יש מיעוט שקורא לכב – חייב, ולהיפך, אין לכלת דוקא אחר המשמעות המקובלת של המונח. בתוספות ביירו שיש עדיפות לחזקת הממון על הפירוש המקביל (רוב), גם כאשר הקונה מוחזק:

...שאם התנה לחתן לכד והקנה לו בסודר ונתחייב הלוקח לחתן דמים, יכול הלוקח
לומר לא אתן לך דמים אם לא תנתן לי חייבת, דكري לה לחביותא כדא לפי שהוא
מוחזק ולא אולין בתר רובה.

ואם התנה לחתן לו חייבת ונתן הלוקח דמים יכול לומר לו המוכר לא אתן לך אלא
כד דكري לכדא חייבת ולא אולין בתר רובה.¹¹

דהיינו, הצד לעסקה שמחזיק בכיסף יכול לדרש שהעסקה תתרפרש באופן הנוח לו, גם אם פירושו אינו זה המקובל בענייני הרוב.

רמ"ה – יש מקרים בהם רוב עדיף על חזקת ממון
אולם נראה שגם בדיון זה של "שור ונמצוא נגחן" יש הסוברים שלעתים יש להעדיף רוב על פני חזקת ממון, כאשר הדבר מביא למימוש העסקה ולא לביטולה. כפי שהביא הטור בשם הרמ"ה:

אם עדין המעות בידי הלוקח כתוב הרמ"ה ז"ל: לא מיבעיא אם רובא לרדייא זבni
דאיכא רובה דמסיע לחזקת הממון, אמרין המוציא מחברו עליו הראייה; אלא
אפילו אי כי הדדי נינחו חזקת ממונה עדיפה והמוסיא מחברו עליו הראייה.¹²

הרמ"ה כתוב שיש להסתמך על חזקה לא רק במקרה שזו גם הפרשנות המקובלת (רוב),
אללא גם במקרה שאין פרשנות מקובלת (כי הדדי נינחו). מדבריו דיק ב'פרישה':
אם רובא זבni לשחיטה, סבירא ליה דמויציאן מיד הלוקח המעות ולא מהני ליה
החזקה כל כר, מאחר שכבר המשיך הבהמה אליו וקנחו בקנין. ומשום הכי אמר
דוקא אפילו כי הדדי נינחו מה שאין כן כשייש המעות בידי המוכר דאין מוציאין
מידו אפילו רובא זבni לרדייא.¹³

ה"פרישה" חידש שאין המוכר והлокח שווים: כשהමוכר מוחזק בממון (כלומר, כאשר קיבל את התשלומים), חזקתו גוברת גם על רוב; אולם, כשהקונה עדין לא שילם והוא מוחזק בכיסף, הפרשנות המקובלת (רוב) גוברת על חזקתו ועליו לשלם למוכר כפי שסוכם. בערוך
השולחן הגדר את יתרונו של המוכר כר:

10. בבא קמא צו,א-ב.

11. Tosafot Baba Kama צו, א, ד"ה ואיכא.

12. טור ח"מ, רבב; עיין ביד רמ"ה בבא בתרא צב,ב, ד"ה ואיל, ממנה משמע שתמיד הולכים אחר חזקה.

13. פרישה ח"מ רבב, כא.

בזה גם חזקה המיקח מסיע, ואף שאין זו חזקה גמורה מכל מקום היא כען חזקה.¹⁴ דהיינו, ישנה חזקה שהעסקה תתקיים, וכשזו מצטרפת לפרשנות מקובלת היא גוברת על חזקה הממון.

בשולחן עורך פסק את דברי הרמן"ה בלשונם:
אבל אם עדין המעוטה בידי הלוקח, לא מביאו אם רובם קונים לחרישה, אלא אפילו כי הדדי נינחו – המוציא מבעליו הראייה.¹⁵

ובספר נתיבות המשפט העיר על כך:

אלא אפילו כי הדדי נינחו. הלשון חמורה, דהוה ליה לאשמעין רבותא יותר דאפילו רובה לשחיטה מעץ הלוקח לומר לדידי ובני, דין הולכין בממון אחר הרוב להוציא מיד המוחזק... והוא אמר אפילו כי הדדי נינחו הוא לאו דוקא, או דחשיב ליה כי הדדי כיון דרובה בממון לאו מיידי הוא והעיקר הוא מטעם מוחזק.¹⁶

כלומר לדעת נתיבות המשפט "חזקה המיקח" אינה משפיעה, אלא יש להכיר תמיד על פי חזקה הממון בין לטובת המוכר ובין לטובת הלוקח. כך הוא פירש את הרמן"ה והשולחן עורך, וכן משמע גם מדברי התוספות שהובאו לעיל.

ומכאן לעניינו, גם אילו הפירוש המקובל לעסקה היה בדברי התובע, הרי שהנתבע יכול לטען "קיים לי" כדעת רש"מ, תוספות ונתיבות המשפט הסוברים שיש עדיפות לחזקה ממון גם בנגד רוב.

אלא שעדין علينا להסביר מדוע דין שור שנמצא נג奸 נותר הספק בעינו ונקבע שהמושיע מבעליו הראייה, ולא בוחרים בפירוש המוצומע, כפי שאמרנו בשדה בקעה ובבקר וצמד?¹⁷ על מנת להסביר לשאלת זו נ unin בסוגיות "הדים מודיעים" וביחס ביניהם לחזקה.

4. סוגיות "הדים מודיעים"

דרך נוספת לבירור פשרה של עסקה לא-ברורה הוא על פי גובה התשלום, והוא נדונה בהקשר לסוגיה הבאה. סוגיה עוסקת במכירת בקר וכלי חריש, תוך שימוש במונח "צמד".

14. שולחן עורך חוי"מ רלב, לה.

15. שולחן עורך חוי"מ רלב, בג.

16. נתיבות המשפט רלב, יב.

17. אמנם הרשכ"ם בבא בתרא צב,א, ד"ה ושמואל, בסוגית "שור ונמעא נג奸" פירש: "דבמנוא לא אולין בתר רובה אלא אחר טענה טובה. לשיטתה וכו', דיון רובה לא כלום הוא לא היה לו למוכר לפרש אלא הלוקח היה ליה למיין לדידי קבעינה ליה ומידלא פירש הפסיד". משמע קצת שטענת "הלוקח ציריך לפרש" היא טענה טובה, ואפילו הוא המוחזק מושגיאן ממנו. אלא שבסתוף הסוגיה סיימ: "לא אולין בתר רובה – אלא אחר המוחזק אם יש לו שום טענה". משמע דמה שאמר "לא היה לו למוכר לפרש" לאו דוקא הוא, והכוונה היא שאם המוכר מוחזק הוא יכול לטען בך, אבל גם אם הלוקח עדרין לא שלים הוא יכול לטען כלפי המוכר "היה עלייך לפרש". ובאמת הדבר מפורש ברשכ"ם בתחילת דבריו: "דבמנוא לא אולין בתר רובה אלא אחר טענה טובה". אלא שבסתום למוננו שטענה טובה היא רק כאשר המוחזק טוען אותה.

שיכול להתרפרש ככלי החרישה בלבד, יוכל להתרפרש ככלי החרישה והבקר גם יחד. במשנה נאמר:

מכר את הצמד (=רשב"ם: הוא העול וכלי העגלת קטנה והעגלת עצמה המחברין את השוררים יחד) – לא מכיר את הבקר, מכיר את הבקר – לא מכיר את הצמד. רבי יהודה אומר: הדמים מודיעין; כיצד אמר לו: "מכור לי צימד במאטים זוז", הדבר ידוע שאין הצמד במאטים זוז; וחכמים אומרים: אין הדמים ראייה.¹⁸

על פי תנא קמא יש לפרש את העaska כלשונה ובמשמעותה הפושאה, ש"צמד" משמעו כלפי החרישה, ו"בקר" משמעו בעלי החיים, גם אם המחיר אינו סביר. לעומת זאת, לדעת רבי יהודה, אם הקונה אמר שהוא קונה "צמד" והמוחיר שנקבע הוא מחיר של כלי החרישה ובקר ביחיד, הרי שהמחיר מעיד על כוונתו. בוגרורא שם הוסבר שמדובר במקרה שלפעמים מוכנים בו את הבקר – "צמד", ופירש בנימוקיו יוסף:

בכהאי גוננא קסביר רבי יהודה דהדים ראייה לטייע אותו מקצת, דמשמע שפיר דמייניהו הווא ועל המוכר היה מוטל לפרש. ורבנן סברי דכיוון דלאו רובה נינהו מצי מכיר למימר אנא מאותו מקצת דקרו לצמד צמד ועל הלוקח לפיש.¹⁹

כלומר, רבי יהודה סביר שכיוון שבנסיבות המקרים כשאומרים "צמד" מתכוונים לבקר ולצמד ביחיד, והסכום שנקבע תואם עסקה כזו, הרי שכך יש לפרש את העaska. אולם, כאשר הסכום אינו מהו זה ראייה, לכל הדעות יש ללבת אחר הפרשנות המקובלת של המונח. לעומת זאת, חכמים פסקו שתמיד יש ללבת אחר הפיירוש המקובל של המונח. על כך כתוב הרמב"ן:

ומייהו מדרתנן "לא מכיר", מילתא פסיקה תנן. שאפילו דמים ביד לך ומכר לו בקניין או באגב נוטן לו צמד וכופין אותו ליתן מאותים, ולא מהニア הכא חזקה דממונא.²⁰

כלומר, לדעת חכמים הסתמכות על הפרשנות השכיחה של המונח מאפשרת הכרעה ודאית ולא מסופקת, וכך על פייה ניתן להוציא ממון מהמוחזק. כך כתבו גם הרשב"א²¹ והטור²² עקרונות אלה יושמו על ידי הראשונים²³ לא רק במכירת מיטלטلين, אלא גם במכירת קרקעות.

אמנם תוספות פירשו סוגיה זו באופן אחר:

דאפילו לרבען דאית להו דין הדמים ראייה, היינו החתום דרובה דקרו לצמד – צמד, דרובה וחזקה מסיעין למוכר ולהכי אין הדמים ראייה להכחיש דוב וחזקה.²⁵

.18. בבא בתרא עז,ב.

.19. נימוקי יוסף על הריב"ף בבא בתרא שם.

.20. רמב"ן בבא בתרא עז,ב, ד"ה לא.

.21. רשב"א שם, ד"ה לא.

.22. ר"ן שם, ד"ה ורבנן.

.23. טור חז"מ, רב.

.24. רשב"ם בבא בתרא סא,ב, ד"ה בקעה; תוספות שם, ד"ה שמע; רמב"ן שם, ד"ה פירש.

.25. תוספות בבא בתרא צב,א, ד"ה ולחוזי.

דהיינו, דוקא כשייש רוב וחזקתנו אנו מתעלמים מהמחייב בבעונו לפרש את העסקה. משמעות הדבר היא שישור התשלום אינו מהו ראייה כאשר הוא מנוגד לפרשנות המקובלת (רוב) ומחייב להוציא ממון מידיו המחייב בו (חזקת).

מהתוספות המשמע שאם הקונה היה מוחזק (למשל, במקרה שעדיין לא שילם) הייתה העסקה מופרשת לטובתו על פי מחירה. מכל מקום נראה שגם התוספות יודו שכאשר אין הדמים מודיעים, לא הייתה מועילה לקונה המוחזקות בכספי, כיון שיש להעדיין פרשנות מצומצמת לעסקה, כמו שדה בבקעה.

5. מתי "הדים מודיעים"?

כאמור, הגمرا שאלת ביחס לדין מכר שור ונמצא נଘן: "וליחוי דמי היבני נינהו?",²⁶ ככלומר, מודיע לא יכירעו את השאלה מה החפץ הנמכר לפי שיעור התשלום. הראשונים הקשו על שאלת הגمرا הרי לרבן אין הדמים מודיעים. על קושיא זו נאמרו שלושה תירוצים המהווים שלושה חילוקים לדינה.

הר"י מגש תירץ:

דכי קתני אין הדים ראייה nisi מיili לעילוי זוביינה מיידי אלא זבין ליה בהדייא כגון צמד ובקר, אבל לבורי מילתא זוביינה גופיה היכא הוא דעתך אי זהה זבני אי לא, וכי הא לא אמר רבן אין הדים ראייה, אלא לעולם הוא ראייה דגלי מילתא בעלמא הוא עליה דזההוא זבני היבני מילתייה.²⁷

כלומר, הדים אינם ראייה כדי לקבוע מה להוסיף לעסקה, אבל ניתן להסתמך עליהם כדי להזכיר מהו המוצר שנקנה, כגון במקרה שהקונה רוצה לבטל את קנית השור שנמצא נଘן. בר גם תירץ הנימוקי יוסף:

הינו דוקא בכיווץ זהה ששאל ממן שור ושור קא תעב ליה אלא שמגלה דעתו השתא דלידיא הוי בעי ליה, אבל שאל לו צמד ואחר בר אמר דברך נמי הוי בעי מיניה, חתם אמרין דין הדים ראייה לחיב לו ענין שלא שאל לו, דשנו גופין והן ואיכא נמי דקרו לכל חד שם באפיה נפשיה.²⁸

על פי זה יש לישב בר; במקרה שבו המכר יכול לכלול הרבה או מעט, והליך רוצה שתתקבל ההגדלה הרחבה, עליו לפרש. לכן כל זמן שלא פירש יש ללבת על פי השיעור הנמור יותר. ופירוש "לא מכר" שנאמר בעמד ובקר הוא דין גמור כמו שכותב הרמב"ן. אבל כביש ספק במקרה ביחס לסוג השור או סוג החבית, יש בכוח המעוטות לגלוות את כוונת הלוקח. באופן זה אין הלוקח צריך לפרש מיקחו, אלא המוציא מחבירו עליו הראייה. הטעם לדבר הוא משום שהפרשנות הרחבה כבר נמצאת בדברי הלוקח.

באופן מעט שונה תירצו גם התוספות, שהובאו לעיל בקיצור:

26. בבא בתרא צב,א.

27. ר"י מגש בבא בתרא צב,א, ד"ה וליחוי.

28. נימוקי יוסף על הריני'ף בבא בתרא מו,ב.

דאפילו לרבן דעתה להו דאין הדמים ראייה הינו התם דוקא דרובה דקרו לצמד צמד, דרובה וחזקה מסיעין למוכר, ולהבי אין הדמים ראייה להכחיש רוב וחזקה. ואפילו לפי ספרים דרגשי דאייכא דקרו לצמד צמד כו' ולא גרסי רובא מכל מקום אין כוח בדים להכחיש החזקה. אבל הכא דרובה לרדייא זבני ואיכא חזקה בנגד אותו רוב שהמוכר מוחזק אפילו רבנן מודו דיש לדמים ראייה לסייע לרוב או לחזקה.²⁹

כלומר במרקחה של "שור ונמצא נגחן" הרוב הוא נגד המוכר ולכון הדמים מסיעים לראייה נגדו, אף על פי שהוא מוחזק. מה שאין כן בעמד ובקר שהרוב והחזקה לטובתו אין הדמים ראייה נגדו. ואמנם כאשרין הדמים ראייה מודים תוספות לרמב"ן שמוציאים מהלוקח משום שהוא עליו לפרש.

על פי חילוק זה, אין לטען כנגד הלוקח שהיא עליו לפרש כל זמן שהרוב מסיע לו ורק כשאין לו רוב לבסס טענתו בגון בעמד ובקר, נאמר כן.

הרשב"ם חילך באופין אחר:

דכיוון דלאו כולי עולם קרו ליה לבקר צמד איבא למימר דהאי לוקח هو מהנהו דקרי לבקר בקר, והלכך קאמור ליה מוכר צמדி מכתרתי לך ולא בקר, שהמוחזיא מחברו עליו הראייה. והלכך על הלוקח להביא ראייה שהוא מאותן הריגילין לקרוא לבקר צמד, ומגדלא מיתתי ראייה מפסיד. אבל הכא דהאי גברא זבין לרדייא ולשחיטה מודו רבנן דהדים מודיעין, דכיוון דידייעין בודאי לוקח דרגיל לknoot לדרדייא, וגם הדמים מודיעין, הכלך הדמים ראייה.³⁰

כלומר הדבר תלוי בהנהגת הלוקח. אם ידוע שהлокח מהמייעוט או שלא ברור לנו מה הוא רגיל לknoot, אין הדמים ראייה ממשום שייאמר לו המוכר אתה מהרוב. אך אם ידוע שהוא מלאה הקונטים שור להרישה, הדמים מודיעים ראייה.

משמעות הדברים היא שם הנהגת הלוקח אינה ברורה עליו להביא ראייה שהוסכם על מה שריצה לknoot או לשלם את כל הסכום תמורת המינימום, אבל אם ידוע שייתכן והוא מתכוון גם לדבר הגודל, על המוכר יהיה להוכיח את טענתו כדי להוציא ממון. מסתבר שנייתן לישם את אותם תירוצים כדי להסביר לשאללה שנשאלה לעיל: متى יש עדיפות לפירוש המוצומצם ומתי לחזק ממון, ובהתאם לכך לפסק במרקחה שלפנינו. כאן מדובר במצב בו גם לשולחן גדול וגם לשולחן קטן קוראים "שולחן מקצוע". ההבדל בין השניים הוא כמוותי ולכון דינם כשרה ובקעה.³¹ לדברי הר"י מיגאש, כאשר הויכוח הוא בשאללה מה תוכן העסקה יש לבחור את הפירוש המוצומצם.

גם לדברי רשב"ם דומה השולחן המדובר לדין העמד והבקר – שאין ידוע מה הייתה כוונת הלוקח, שהרי הנتابע לא הזמין שולחנות כאלה בעבר, ולכון עליו להוכיח כי התכוון

.29. תוספות בבא בתרא עב,א, ד"ה וליחוי.

.30. רשב"ם בבא בתרא עב,א, ד"ה וליחוי.

.31. ואולי זו הצרכותה במרקחה "ראי אשמענן בית, משום זהה תשמשתא לחוד והוא תשמשתא לחוד, אבל בקעה דבללה חדא תשמשתא היא – אימא قولיה זבini ליה...". מכאן שהבדל כמוותי הוי דבר שעריך לפרש שהרי אף על פי שלבקעה קוראים שדה לא מכר לו אלא שדה קטנה.

לשולחן מיוחד כזה. אמנם אם הזמן הנتابע שלחנות קיינו בעבר, ואפילו מהסוג הפshoot יותר, ניתן היה לומר שהדבר ספק והמורzia מחייבו עליו הראייה.

לשיטת התוספות שחלקו בין מקרה שהפירוש המקובל (רוב) מסיע לקונה לבין מקרה שהפירוש המקובל אינו מסיע לקונה, קשה לנו להכריע אם הרוב קוראים "שולחן מקוצוע" רק לשולחן גדול או גם קטן. אמנם גם לדברי התוספות כשאין רוב לטובת הלוקח מוציאין ממנו ממון, ובנידון דין לא הצליח הנتابע להוכיח כי הרוב קוראים "שולחן מקוצוע" דווקא לשולחן גדול, שהוא היפך הוא הנכון, שהרי ראיינו בפרשנותם של הסוכנים לMINIMUM דוגמאות לשולחות משחק קטנים. לפיכך יש לדמות זאת לבעה ושדה ולדין צמד וברק שכשוארים שולחן סתום, מתחווים אף לשולחן קטן.

לסיכום פרק זה, טענת הנتابע שהוא השולחן גדול – נדחתה.

ג. ביטול ביוון שהזמן עברו מישחו אחר

העובדיה שהוא לא השולחן בעבורו אלא בעבור בני הנער יכולה לשמש את הנتابע בטענה. מכיוון שבני הנער לא היה מוציאים והתאכזבו מהארוע, הוא המומין לא גמר בדעתו להתחייב במקרה כזה. בדומה לזה פוסק בש"ת שעיר אפרים:

הלוקח שגילה דעתו בשעת גמר מיקח שקונה החפש בשביל איש אחד, ולא התנה בפירוש שאם לא ריצה האיש הוא ליקחנו שיחזר לו החפש וудין לא נתן מעות. ואחר כך לא רצתה האخر לתקח החפש. ופסק הלהה למעשה דהמיקה חור וצריך המוכר לקבלו אם לא נתן הלוקח מעות עדיון.³²

כלומר, אדם שקנה חףץ לחברו, והלה לא היה מעוניין בעסקה – המכירה בטלה, אפילו שהקונה לא סיים עם המוכר שהמכירה מותנית בהסכם מי שלশמו נעשתה. ובתנאי שהליך גילתה דעתו בזמן הקניה שכובונתו לכנען פלוני אלול יש לחלק בין הדברים: א. בתשובה האמורה הלוקח היה **שליח**, מה שאין כן כאן שרכוי הנער הם הקובעים ומהמלחיטים מה להזמין, והדבר תלוי בהם.

ב. בתשובה האמורה הליך גילתה דעתו כי הוא קונה עבור האיש الآخر ותלה זאת בדעתו של המשלח גם بلا שהעמיד זאת כתנאי, מミילא המוכר ידע שהעסקה מותנית, גם אם הדבר לא נאמר במפורש. מה שאין כן כאן שהחומר עמד מול הספק כמקבל השירות עצמו ולא כשליח, ולכן הספק לא ראה את העסקה כמותנית.

ג. קשה יהיה להוכיח כי אמנם בני הנער לא היה מוציאים; באדם אחד ניתן לברר את רצונו, מה שאין כן כשייש בני נער רבים, קשה להתחקות אחר רצונו של כל אחד ואחד. ודי בו שננים או שלשה שהיו יחד עם הרכו הבינו דעתם השלילית כדי לתת חששה של אי-шибיאות רצון.

לפיכך, טענת הנتابע שיש לבטל את העסקה ביוון שבני הנער לא היו מוציאים – נדחתה.

.32. שו"ת שעיר אפרים קמ, הובא בבארא הייטב רז, ח.

ד. חובת הקונה לבדוק את המוצר

יש לדון האם יש לחייב את המזמין בתשלום כיון שהוא עליו לבדוק את טיב המוצר שהזמין.

נראה שאפשר לדמות זאת למום שנמצא באשה, והאיש טוען שאליו היה יודע על המום לא היה מתחנן אותה. על כך נאמר במשנה:

במה דברים אמורים במומין שבستر אבל במומי שבגלי אין יכול לטען (=שלא ידע על המום). ואם יש מרוחץ באותה העיר – אף מומי שבستر אין יכול לטען,

מןוי שהוא בודקה בקרובותיו.³³

על כך יש להקשות: מדוע במומי נשים אמורים שהיה על האיש לברר, וגם אם לא בירור אין יכול לטען טענת מיקח טעות, ואילו במום שנמצא במוצר שננקה פסק הרמב"ם:

וכן המוכר לחבירו קרע או עבר או בהמה או שאר מטלטלים ונמצא במיקח מום שלא ידע בו הולוק, מחייביו אפילו לאחר כמה שנים שזה מיקח טעות הוא.³⁴

ומקורה בדברי הר"ף:

והיכא דזבין איש מידי ולאחר זמן אייגלי ליה דאית ביה מומה דהוה ביה מעיקרא מקמי דליובני אית ליה לאחדוריה למירה ולא אמרין בכיו הא: הא שהה ליה בכדי שיראה לתגר או לקרובו, דלא אמר רבן וכי אלא גבי אונאה אבל גבי מומיין מיקח טעות הוא וכל אימת דמייגל ליה מהדר ליה למירה והכי כתוב רבינו האי גאון צ"ל.³⁵

אמנם מעאננו מחלוקת בדיון מיקח שנמצא בו מום באופן שהוא יכול לבדוקו. המגיד משנה, לאחר שהביא דברי הר"ף, הוסיף:

ויש מי שכטב שם היה הדבר שהולוק יכול להבחינו לאלהר כגון שיכולין לנטותו ולטועמו ולא הקפיד לעשות כן והמוכר מכר לו סתם איןנו חזר.³⁶

הרמב"ם, שלא הזכיר דין זה, חילק עליו לבאותה, וכן כתוב המשנה למלך:

ואין ספק ד"יש מי שכטב" שהביא הרב המגיד, חולקים עליו הר"ף ורבינו ז"ל לדברי "יש מי שכטב" משמע דיין חילק בין אונאה בדים למומין שנמצא בו מום, דבר לי יכול להבחינו לאלהר כמו "עד שיראנו לתגר או לקרובו". ולפי דברי הר"ף ורבינו לא אמרו אלא גבי אונאה.³⁷

אולם בכל זאת המשנה למלך מציע דרך לישוב הרמב"ם עם שיטתה זו:

.33. כחותה עה,ב.

.34. רמב"ם מכירה טו,ג.

.35. ר"ף בבא מציעא ל,ב.

.36. מגיד משנה מכירה טו,ג.

.37. משנה למלך מכירה טו,ג.

וכי תימא מה לנו למייעל אחר דקדוקים (=לסתור דבריו ה"ויש מי שכתב") הא בהדיין כתוב רביינו שהרי זה מחייב אפילו אחר כמה שנים, לא קשיא דעתך לאוקמי בשאי נעשה המיקח בזמןם לפני אלא שהמיקח היה בשעת הקניין במקום אחר.

כלומר כשהמווך איןנו נמצא במקום בו נחתמה העסקה – איז הקונה יכול לבטל את העסקה אם יתגלה מום במוחץ, אבל כשהמווך נמצא במקום חתימת העסקה, הקונה לא יוכל לבטל את העסקה בעונת מיקח טעות אם היה יכול לבדוק את המוחץ ונמנע מלעשות זאת.

כפי הנראה מדבריו גם המגיד משנה שבר שהרמב"ם יכול להתרשם באופן זה ואם כן נחלקו המגיד משנה והמשנה למילך בדעת הרמב"ם.

על פי שיטת הייש מי שכתב שהביא המשנה למילך, דין קניית מוחץ ודין קידושיasha – והיים, בשניהם אם היה ניתן לבצע בדיקה, המיקח לא מתבטל. לעומת זאת, לדעת החולקים צריך לישב מה בין מומי מוחץ שננקה למומי נשים?

ניתן לחלק שביל דבר תלוי במנגנון בדריכי הבירור של המיקח וכמו שכתב הרמב"ם: ואם דרך להחבה ולהתנכר אף במרחץ... הרי זה טוען אף במומין שבגלו, בדברים אלו דברים של טעם הם ואינם גיררת הכתוב.³⁸

לפיך יש להבחין בין סוגי המיקח: יש בירור במקרים של מיקח שריגלים לעשות קודם שכוננים, ובזה אין חולק שהקונה אין יכול לדרש ביטול העסקה אף שלא בדק. כמו, אדם הנושאasha בודק בקרובותיה, כל שכן, כשהמומם גלי לעיניים וראה אותו בעיניו ממש.

לעומת זאת, יש בירור שאין אדם רגיל לעשות עד שלא קנה, ובזה נחלקו: יש סוברים שהקונה יכול לדרש את ביטול העסקה, משום שהוא אינו חייב לבדוק את המוחץ, כפי שכתב בספר עורך השולחן: "שאין הלוקח מחויב להעלות על דעתו שהמווך אינו".³⁹

בניגוד לכך, יש סוברים שעל הלוקח לבדוק עד מקום שיידו מגעת ומshallא בדק הפסיד. ייתכן שהדוגמא שנתן המגיד משנה לשיטה זו "בדבר שיכל לטועמו", היא בדוקא! כיון שלכל

אדם יש טעם אחר, על הקונה לבדוק אם המוחץ טעים לחיכו.

להלכה, כתוב בספר נוכח השולחן, ביחס לחולקים על הסברת המובאת במגיד משנה שהיכולת לבדוק מבטלת את עונת מיקח טעות:

שאפשר לומר שאילו היה נמצא בימיים דבורי תשובה הגאנונים הנזכרים למעלה שהיו חוזרים בהם אפילו להוציא מיד המוחזק, אבל מכל מקום באין ספק שהמוחזק יכול לומר קיימה לעצמי סברא.⁴⁰

דהיינו, אם המוכר כבר קיבל את התמורה הוא יכול לדחות את עונת הקונה למיקח טעות על פי תשובה הגאנונים שמחייבים את הקונה לבדוק עד מקום שיידו מגעת.

.38. רמב"ם אישות כה, ב.

.39. עורך השולחן חוזין ח"מ רלב, ה.

.40. נוכח השולחן חושן משפט טו. ועיין גם סמ"ע רלב, י, בפתחי תשובה רלב, א, בשם שו"ת שבorth יעקב ג. כסט; תרומות הכרוי רלב, ג.

על כל פנים ניתן להביא ראייה לשיטה זו מдин מומי הנשים שהבעל יכול לבדוק וכך על פי שעניין לא נשאה, כבר לא יוכל לטעון מיקח טעות.

השלכה למקורה הנידון

במקורה הנידון כאן יש לדון האם היה על המזמין לבדוק את טיב המוצר. נראה שמדובר דומה לדין מומי הנשים, והמנגנון הוא שהמזמין בודק היטב קודם לטיכום העסקה. מתקבל שהמזמין מתייעץ עם נשים שבמונחים בנושא, או מבקש תമונות וçıיצ'א בזה, קודם להזמנה. במקרה כזה אין חולק, שכן אם אי אפשר לבדוקו כלל, יוכל לטעון טעת מיקח טעות.

לדברי המזמין הוא בדק את טיב המוצר באמצעות פרוספקטים שהציג הספק, אולם כשהמזמין הגיע התברר שהוא קטן מכפי שחשב, והתוצאות בפרוספקט היו תוצאות תקריב. בתגובה טען הספק שעល הפרספקט הופיעה כתובית שהתמודות להמחשה בלבד, עובדה זו אושירה גם על ידי המזמין.

אם כך הרי שהמזמין ידע שהתמודות אין משקפות את המציאות והוא עליו לבדוק טוב יותר; אם על ידי תמונה שיצלם מישחו מטעמו, ואם על ידי שילך ויראה את המוצר עצמו. משלא עשה כן, ניתן לומר את משלש:

א. המזמין הסכים להסתפק بما שעמיד היה להציג מבלתי לדעת במה מדובר.

ב. המזמין ידע במה מדובר והסכים לכך.

ג. המזמין קיבל את חוות דעתו של הספק שהמזמין מתאים לצרכיו.

מכל מקום, למדנו שיש ציפייה מהליך לבדוק ומשלא בדק – הפסיד. כך גם בדיון זה, כיוון שישנן אפשרויות שונות להסביר את כוונת המזמין, על הוליך לבירור את כוונתו.

אמנם יש להעיר, כי ההשוואה לדין מום שנמצא במיקח אין פירושה שבמקרים עסקיים, שחרי כאן נטענה טעת מיקח טעות בכר שהמזמין לא קיבל מה שחשב לקבל. מכל מקום יש ראייה ממש שיש ציפייה מהליך לבדוק, ומשלא בדק הפסיד.

לסיכום, על המזמין היה לבדוק את טיב המוצר שהזמין או לכל הפחות להבהיר את כוונתו בנוגע לטיב המוצר שהזמין.

ה. ביטול עסקה עקב מחיר מופרז

יש לדון האם בכלל שהמחיר לא היה סביר, יש להצדיק את ביטול המיקח. בעניין זה כתוב הרמב"ם:

השוכר את הכלים או את הבהמה יש להם אוניה, שהשכרות מכירה בת יומה היא, ואם יש בה הונייה שתות או יותר, בין שנתאה שכור בין שנתאה שכיר הרי זה מחזיר הונייה ואפילו לאחר זמן מרובה.⁴¹

כלומר, על שכירות מיטלטلين חלים דיני אונאת מחיר, על פייהם אם המחיר שנקבע שונה מהמחר השוק בשיטת – העסקה קיימת ויש להחזיר את ההפרש בין המחיר ששולם למחר השוק. וכותב הכספי משנה שם:

נראה שהוא שווה ממש למכר, פחות משותה מחל, שתות קנה ומחייב אונאה, יתר על שתות בטל השכירות ושניהם יכולים לחזור בהם, דהיינו דמקין לה מDUCTIVE מכיר סתמא, ושכירות ליוםיה מכיר הוי, דומה הוא למכר בכל עניינו.⁴²

זהו, אם המחיר שהוא בפחות משיטת העסקה קיימת, ואם המחיר שהוא ביותר משיטת – העסקה בטלה. אבל הלחם משנה⁴³ הקשה מדוע כתוב הרמב"ם "מחביר אונאה", ולא כתוב שההשכרה בטלה ותירץ בדוחק ברוח דבריו של הכספי משנה. מכל מקום ברור שניתן לבטל שכירות מראש בטענה שהמחיר גבוה משיטת. ובכך, לבארה גם בדיון דין, אם יוכה שהמחיר הנקוב בחוזה עולה ביותר מאשר המחיר בשוק יכול היה הנتابע לבטל את העסקה.

אולם למעשה, על פי הפרטומים שהוצעו לנו על השכירת ציוד דומה זהה ואפילה לזמן קצר יותר מהחירים דומים. מכל מקום אם יתברר כי מחיר השוק נמוך בהרבה, לבארה, דברי הנتابע נכונים ביחס לביטול המיקח.

אלא שיש לתרץ את הרמב"ם באופן אחר, ולהלך בין שכירות חופץ לבין קניין, כיוון שטיבעה של שכירות שלאחר שנשתמש השוכר בחופץ, לא ניתן לבטל את העסקה אלא רק לשלם את ההפרש בין מחיר השוק למחר ששולם.

גם במקרה הנידון אף שהנתבע לא השתמש בפועל במשחקים, מכל מקום חלק ניכר מן העבודה נעשה כבר בהבאת הצד ממרחק ובטיפול בו, בתיאומי השכורתו מבוטלי וכדומה. לפיכך, מה שנותר לעשות, אם אכן הייתה אונאה, היה להפחית מסכום העסקה.

אמנם, הנتابע טוען שהוא אכן ביקש להפחית את הסכום ולא לבטל את החזונה, והביטול נעשה בגלל דרישת התובע לקיים את החוזה כפי שסוכם או לבטלו לגמורו. ובכך, שהביטול נעשה על פי דרישת התובע ואין לו להלין אלא על עצמו. יש לציין שההתובע מבהיר שכן אלה היו חילופי הדברים.

כאן המקום להעיר כי שני הצדדים היו צריכים להבין כי הביטול לא יועיל לאיש, היה עליהם להתעלם מעלה רגשות האכזבה והעלבן ולמצות את התועלת שעמדה לרשותם (לدعותם בלבד, משומש לדעתנו משחקים אלה ודומיהם נזקם רב מתועלתם), מתוך הסכמה שהויכוח ביניהם יוכרע מאוחר יותר במקום אחר.

ו. סיכום והחלטה

הנתבע הוזמן מההתובע עברו בני נוער שלו חן קיינו "מקצועיע" לערב מסויים. כאשר הגיעו הצד התרעם הנתבע על כך שהשולחן קטן ממה שסביר, ולדעתו הוא אינו "מקצועיע".

.42. כסף משנה שם.

.43. לחם משנה שם.

- לעומת זאת טען התובע שהשולחן הוא "מקצועי". בסופו של דבר יותר הנتابע על השולחן וסירב לשלם עבור הזמנתו.
- מסקנת בית הדין היא שיש לחייב את הנتابע בסכום עליו התחייב עבור הזמנת השולחן. אגב בירור העניין על כמה מסקנות בנוגע לפירוש עסקה לא-ברורה:
1. יש לבחור בפרשנות מצומצמת כי יש ספק בהיקף עסקת מכרז.
  2. בהשאלה יש לבחור בפרשנות המרחיבה.
  3. חזקת ממון גוברת גם על הפירוש המקובל של העסקה (רוב) כאשר גם אפשרות דוחוקה יותר לפреш את העסקה.
  4. ה"פרישה" כחוב שיש עדיפות לפירוש המקובל כנגד חזקת ממון כאשר הדבר מביא לימיוש העסקה ולא לביטולה, ונתיבות המשפט סבר שיש עדיפות לחזקת ממון במקרה זה.
  5. נחלקו ראשונים בשאלת האם ניתן לפחות את העסקה על פי גובה התמורה שהובטה ("הדמיים מודיעים"): הרמב"ן וסיעתו סבירו שהמחיר איןנו ראייה בשום מקרה, ומთוספות משמע שדווקא כנגד רוב וחזקה ביחיד המחיר איןנו ראייה, אבל רוב ומהירות גוברים על חזקת ממון.
  6. בראשונים מובא שיש להעדיף פירוש על פי שיעור המחיר על פני מוחזקות: הרבי מיזגאש סבר שהדמיים ראייה כאשר יש ויוכוח ביחס לתוכן העסקה ולא בשאלת מה להוציא לפesaה. לדעת הרשב"ם הדמיים ראייה כאשר יש לקונה היסטוריה של הזמנות. ניתן לומר שיש להעדיף פירוש מצומצם לעסקה במקרים אלה גם כנגד מוחזקות, ומכאן שטענת הנتابע שיש לפחות את העסקה באופן המרחיב – נדחתה.
  7. כאשר העסקה נעשתה בשליחותו של אדם אחר יכול המשלח לבטל את העסקה בטענה שהוא איןנו מorrectה מה מוצר. במקרה הנידון הייתה עבור בני נוער, אולי, המזמין היה בעל הסמכות להחליט בעניין ולכך הטענה שבני הנער לא היו מorrectים נדחתה.
  8. גם בשכירות ניתן לבטל את העסקה עקב מחיר השונה ביותר משישית מהמחיר השוק. אולם, מסתבר שכאשר מדובר על עבודה שכבר נעשתה, יש להסביר את ההפרש כיון שלא ניתן לבטל את ההתקשרות. במקרה זה טוב יותר לנוהגים הצדדים, לו קיימו את העסקה ואחרי כן מתדיינים על המחיר.